

Phát triển đội ngũ giáo viên tiểu học đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông

Lê Thị Huyền*

*Trường Đại học Trà Vinh

Received: 26/3/2023; Accepted: 2/4/2023; Published: 12/4/2023

Abstract: From the results of theoretical research on the development of primary school teachers, the article presents the problem of developing primary teachers to meet the increasing requirements of educational innovation.

Keywords: Development, teachers, primary school.

1. Đặt vấn đề

Lý luận quản lý giáo dục (QLGD) xác định chất lượng giáo dục của nhà trường phần lớn do đội ngũ giáo viên (ĐNGV) trực tiếp quyết định. Do đó, việc nâng cao chất lượng ĐNGV vừa là mục tiêu, vừa là động lực phát triển nhà trường. Tăng cường nâng cao chất lượng ĐNGV và CBQLGD một cách toàn diện là nhiệm vụ vừa đáp ứng nhu cầu trước mắt, vừa mang tính chiến lược lâu dài. Đồng thời, Nhà giáo phải không ngừng học tập, rèn luyện nêu gương tốt cho người học.

Thủ tướng Chính phủ đã phê duyệt Đề án “Đào tạo, bồi dưỡng nhà giáo và CBQL cơ sở giáo dục đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện GDPT giai đoạn 2016 – 2020, định hướng đến năm 2025”. Mục tiêu của Đề án nhằm đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ nhà giáo và CBQLGD cơ sở giáo dục bảo đảm chuẩn hóa về chuyên môn, nghiệp vụ nhằm đáp ứng yêu cầu đổi mới chương trình, SGK GDPT; góp phần thực hiện đổi mới căn bản, toàn diện GD&ĐT. Điều này một lần nữa khẳng định tầm quan trọng của công tác phát triển ĐNGV hiện nay

Thực tiễn chất lượng ĐNGV các trường tiểu học cho thấy về cơ bản đủ về số lượng, đạt chuẩn và trên chuẩn trình độ đào tạo, tương đối hợp lý về cơ cấu, có phẩm chất đạo đức và ý thức chính trị tốt, có lòng yêu nghề, có tinh thần trách nhiệm trong công việc, tích cực học tập, bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ và đáp ứng được yêu cầu, nhiệm vụ của các nhà trường, nhưng trước yêu cầu phát triển của đất nước trong thời kỳ đổi mới, trước yêu cầu của thay sách giáo khoa phổ thông thì vấn đề trên vẫn còn có những bất cập. Đó là:

- Năng lực nghề nghiệp của một bộ phận nhà giáo còn yếu, phương pháp giảng dạy chậm đổi mới, chưa đáp ứng được yêu cầu dạy học theo định hướng phát triển năng lực hoặc có biểu hiện thiếu phương pháp

sur phạm trong giáo dục HS (một số ít có hành vi bạo hành trẻ, vi phạm đạo đức nhà giáo);

- Khả năng sử dụng ngoại ngữ, tin học trong quản lý, dạy và học của nhiều GV còn hạn chế, đội ngũ nhà giáo cốt cán hoạt động theo cơ chế cũ, chưa được xây dựng bài bản và chưa đủ mạnh nên không phát huy được vai trò, vị trí của đội ngũ đầu đàn tại các nhà trường. Một số vùng thuận lợi, GV thừa. Trong khi đó một số trường còn khó khăn vì tình trạng thiếu GV. Vì vậy, vấn đề tạo ra được một ĐNGV trong các trường tiểu học (TH) phát triển đủ về số lượng, chuẩn hóa và đồng bộ về trình độ chuyên môn, cân đối giữa các trường, có sự kế thừa để đáp ứng yêu cầu ngày càng cao yêu cầu của sự nghiệp đổi mới giáo dục. Nhận thức được điều này, tác giả chọn nghiên cứu vấn đề “Phát triển ĐNGV tiểu học đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của sự nghiệp đổi mới giáo dục” thông qua bài viết, tác giả trình bày một số kết quả nghiên cứu bước đầu về lý luận.

2. Nội dung và Kết quả nghiên cứu

2.1. Phát triển đội ngũ GV tiểu học

Khái niệm Phát triển là một quá trình nội tại bước chuyển từ thấp lên cao của sự vật hiện tượng theo chiều hướng tích cực bao gồm sự gia tăng cường số lượng, điều chỉnh về cơ cấu và nâng cao chất lượng

Phát triển đội ngũ GV tiểu học

Tại Điều 26 Điều lệ trường tiểu học qui định: “GV làm nhiệm vụ giảng dạy, giáo dục HS trong trường tiểu học và cơ sở giáo dục khác thực hiện chương trình giáo dục phổ thông cấp tiểu học.” Theo đó, thuật ngữ phát triển đội ngũ GVTH được hiểu là một khái niệm tổng hợp bao trùm cả bồi dưỡng ĐNGV và phát triển nghề nghiệp đội ngũ GV TH. Nếu phạm vi bồi dưỡng bao gồm những gì mà người GV phải biết, phạm vi phát triển nâng cao kỹ năng nghề nghiệp ĐNGV bao gồm những gì mà người GV nên biết, thì phát triển ĐNGV bao quát tất cả những

gì mà người GV có thể trau dồi và phát triển để đạt được các mục tiêu cơ bản của bản thân và của nhà trường. Phát triển đội ngũ GV TH là tạo ra một đội ngũ GV TH đủ về số lượng, đảm bảo về chất lượng theo chuẩn GV, cân đối và đồng bộ về cơ cấu, trên cơ sở đó đội ngũ này đảm nhiệm và thực hiện tốt các yêu cầu của chương trình giáo dục nhằm nâng cao chất lượng và hiệu quả giáo dục. Phát triển đội ngũ GV là sự tiếp tục của một quá trình vận động liên tục nhằm hoàn thiện hay thay đổi thực trạng hiện tại của đội ngũ, làm cho đội ngũ GV không ngừng phát triển về mọi mặt, đáp ứng yêu cầu đổi mới nội dung, chương trình giáo dục; đổi mới phương pháp dạy học theo xu hướng hiện đại và xu hướng hội nhập. Phát triển đội ngũ GV TH phải tạo ra sự gắn bó giữa xây dựng chuẩn nghề nghiệp, quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng với việc sử dụng hợp lý, tạo môi trường thuận lợi cho đội ngũ phát triển và đánh giá đội ngũ GV một cách chính xác, khách quan. Nội dung của phát triển nhân lực xét trên bình diện xã hội là một phạm trù rộng lớn, phát triển nguồn nhân lực bao gồm ba mặt chủ yếu là giáo dục - đào tạo, sử dụng - bồi dưỡng và đầu tư - việc làm đảm bảo đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của sự nghiệp đổi mới giáo dục.

2.2. Những yêu cầu đối với phát triển đội ngũ GV tiểu học

Để xác định rõ yêu cầu về phát triển ĐNGV tiểu học, Thông tư số 20/2018/TT-BGDĐT ngày 22/8/2018 quy định chuẩn nghề nghiệp cơ sở giáo dục phổ thông đã nêu ra một số yêu cầu đối với GV tiểu học như sau:

- *Yêu cầu về phát triển phẩm chất nhà giáo:* tuân thủ các quy định và rèn luyện về đạo đức nhà giáo; chia sẻ kinh nghiệm, hỗ trợ đồng nghiệp trong rèn luyện đạo đức và tạo dựng phong cách nhà giáo.

- *Yêu cầu về phát triển chuyên môn, nghiệp vụ:* Nắm vững chuyên môn và thành thạo nghiệp vụ; thường xuyên cập nhật, nâng cao năng lực chuyên môn và nghiệp vụ đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục.

- *Yêu cầu về phát triển xây dựng môi trường giáo dục:* Thực hiện xây dựng môi trường giáo dục an toàn, lành mạnh dân chủ, phòng, chống bạo lực học đường

- *Yêu cầu về phát triển mối quan hệ giữa nhà trường, gia đình và xã hội:* Tham gia tổ chức và thực hiện các hoạt động phát triển mối quan hệ giữa nhà trường, gia đình, xã hội trong dạy học, giáo dục đạo đức, lối sống cho HS

- *Yêu cầu về phát triển sử dụng ngoại ngữ hoặc tiếng dân tộc, ứng dụng công nghệ thông tin, khai thác và sử dụng thiết bị công nghệ trong dạy học, giáo dục*

ĐNGV tiểu học có vai trò quyết định đối với quá trình dạy và học, một lực lượng có "chức năng đặc biệt" chi phối và định hướng cho>NNL tương lai của đất nước. GV, thông qua các hoạt động giảng dạy và giáo dục góp phần cung cấp những kiến thức cơ bản cần thiết cho HS. Đồng thời, cũng chính GV là người có ảnh hưởng rất lớn đối với quá trình hình thành nhân cách các công dân trẻ tuổi. Với những yêu cầu cụ thể nêu trên, công tác phát triển ĐNGV tiểu học đáp ứng được các yêu cầu đổi mới giáo dục hiện nay là một thách thức vô cùng to lớn đối với ngành giáo dục nói chung, nhà trường và bản thân mỗi GV nói riêng.

2.3. Một số biện pháp phát triển đội ngũ GV tiểu học

2.3.1. Quy hoạch phát triển đội ngũ GV tiểu học

Quy hoạch phát triển ĐNGV tiểu học là một nội dung quan trọng của công tác phát triển ĐNGV nói chung, nó giúp cho nhà trường xác định rõ khoảng cách giữa hiện tại và định hướng tương lai về nhu cầu nhân lực; chủ động dự báo được các cơ hội, thách thức, khó khăn trước mắt và tìm các biện pháp nhằm đáp ứng nhu cầu nhân lực. Đồng thời, quy hoạch ĐNGV đảm bảo cho công tác phát triển ĐNGV đi vào nề nếp, chủ động, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục trước mắt và lâu dài.

Các bước để quy hoạch phát triển ĐNGV bao gồm:

- Bước 1: Dự báo nhu cầu về GV

Để dự báo được nhu cầu về GV, nhà trường cần tiến hành phân tích các yếu tố ảnh hưởng bên trong và bên ngoài của tổ chức. Môi trường bên ngoài bao gồm các yếu tố như bối cảnh KT-XH địa phương, các quy định của nhà nước. Môi trường bên trong bao gồm môi trường làm việc sư phạm của nhà trường, thực trạng năng lực ĐNGV hiện có, nguồn tài chính, nguồn tài trợ của nhà trường,... Sau khi phân tích kỹ môi trường bên ngoài và bên trong, nhà trường sẽ đưa ra dự báo nhu cầu về ĐNGV.

- Bước 2: Đưa ra quyết định về các chính sách

Trên cơ sở phân tích nhu cầu về phát triển ĐNGV tiểu học trong các kế hoạch dài hạn và đội ngũ sẵn có, nhà trường sẽ đưa ra các chính sách và một số chương trình, kế hoạch cụ thể

- Bước 3: Lập kế hoạch thực hiện

Nhà trường xây dựng chính sách đào tạo, bồi dưỡng, đãi ngộ GV, chính sách tuyển dụng,...

- Bước 4: Đánh giá việc thực hiện kế hoạch

Mục đích của kiểm tra, đánh giá là xác định các sai lệch giữa kế hoạch và thực hiện, các nguyên nhân dẫn đến các sai lệch đó và đề ra các biện pháp hoàn thiện.

Quy hoạch ĐNGV cần lưu ý phải đáp ứng yêu cầu trước mắt nhưng đồng thời phải chuẩn bị đội ngũ kế

cận đủ về số lượng, mạnh về chất lượng và đồng bộ về cơ cấu.

2.3.2. Tuyển dụng, sử dụng đội ngũ GV tiểu học

Tuyển dụng ĐNGV tiểu học là quá trình tìm kiếm và lựa chọn đúng người để thỏa mãn các nhu cầu lao động và bổ sung lực lượng lao động hiện có cho nhà trường. Mục tiêu của tuyển dụng là tuyển được GV mới có kiến thức, kỹ năng, phẩm chất đạo đức và phẩm chất nghề nghiệp phù hợp với đòi hỏi của công việc và yêu cầu đổi mới giáo dục.

Tuyển chọn ĐNGV tiểu học là quá trình đánh giá các ứng viên theo các yêu cầu của vị trí công việc. Việc tuyển chọn phải xuất phát từ kế hoạch phát triển và kế hoạch nhân lực của nhà trường; tuyển được những người có trình độ chuyên môn cần thiết cho công việc để đảm bảo thực hiện nâng cao chất lượng giáo dục của nhà trường; tuyển chọn những người có kỷ luật, trung thực, gắn bó lâu dài với nhà trường. Quá trình tuyển chọn; tùy theo phân cấp và thẩm quyền của từng địa phương.

2.3.3. Đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ GV tiểu học

Đào tạo, bồi dưỡng ĐNGV tiểu học được hiểu là quá trình trang bị có hệ thống tri thức, kỹ năng theo một kế hoạch cụ thể nhằm giúp GV có đủ phẩm chất, năng lực đáp ứng theo quy định chuẩn, đưa GV từ một trình độ hiện có lên một trình độ mới, cấp bậc mới. Bồi dưỡng là làm tăng thêm trình độ hiện có của người GV với nhiều hình thức khác nhau, mức độ khác nhau; là quá trình bổ sung kiến thức, kỹ năng đó giúp GV củng cố, mở mang, nâng cao hệ thống tri thức của mình để nâng cao hiệu quả chất lượng công việc.

Đào tạo – bồi dưỡng có các hình thức sau:

- Đào tạo cơ bản theo hệ thống giáo dục - đào tạo để được bằng cấp ở một trình độ trong một chuyên ngành nào đó.

- Huấn luyện tại chỗ;

- Huấn luyện bên ngoài; Theo đó, các cấp quản lý cần nắm chắc và dự báo chính xác sự phát triển về số lượng; đồng thời phải căn cứ vào trình độ thực tế của ĐNGV tiểu học để đề ra các cơ chế, chính sách khuyến khích GV đăng ký học nâng cao trình độ đào tạo.

2.3.4. Kiểm tra, đánh giá đội ngũ GV tiểu học

Đánh giá ĐNGV tiểu học được hiểu là hoạt động đo lường có hệ thống tình hình thực hiện công việc của GV trong quan hệ so sánh với các tiêu chuẩn, thang đo đã được xây dựng và được thảo luận về sự đánh giá đó với người lao động. Đây cũng là một trong những động lực thúc đẩy phát triển ĐNGV tiểu học.

Việc đánh giá ĐNGV phải dựa trên cơ sở pháp lý về hệ thống các văn bản quy định về đánh giá công chức, viên chức trong ngành giáo dục; chuẩn nghề nghiệp đối với GV và các qui định về chế độ kiểm tra đánh giá hiện hành. Đánh giá ĐNGV được nhà trường tổ chức thực hiện theo nội dung, hình thức đánh giá trong nhà trường để tiến tới kiểm định chất lượng giáo dục đối với các cơ sở giáo dục trong toàn hệ thống.

2.3.5. Tạo môi trường làm việc thuận lợi, chính sách cho đội ngũ GV tiểu học

Chính sách đãi ngộ là điều kiện để động viên khuyến khích mọi thành viên cống hiến tốt hơn nữa trong quá trình thực hiện các nhiệm vụ của nhà trường. Một chế độ, chính sách tốt sẽ là công cụ quản lý hữu hiệu trong phương thức quản lý theo yêu cầu đổi mới của giáo dục. Việc thực hiện chế độ, chính sách đãi ngộ là quá trình thực hiện các chủ trương, các qui định của nhà nước và chính sách nội bộ của các cơ sở giáo dục tới từng thành viên và thông qua đó tác động lên các mối quan hệ giữa cá nhân với cá nhân, với tập thể, với tổ chức ... nhằm tạo ra động lực lao động tốt nhất của mọi thành viên. Việc thực hiện chế độ chính sách được thông qua các cơ hội làm việc, giải quyết các lợi ích vật chất và tinh thần cho người lao động.

3. Kết luận

Bài viết đã làm rõ các khái niệm trung tâm cơ bản của vấn đề; làm rõ vị trí, vai trò, chức năng, nhiệm vụ của phát triển ĐNGV tiểu học trong quá trình thực hiện chủ trương đổi mới giáo dục phổ thông, là lực lượng tham gia quyết định chất lượng giảng dạy và giáo dục của nhà trường. Đối với công tác phát triển ĐNGV tiểu học, bài viết đã chỉ ra: Vai trò, trách nhiệm của người hiệu trưởng trường TH trong phát triển ĐNGV tiểu học bằng các biện pháp phát triển ĐNGV tiểu học. Tác giả sẽ tiếp tục nghiên cứu thực trạng phát triển ĐNGV tiểu học tại thành phố Phú Quốc ở bài viết tiếp theo.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Bí thư TƯ Đảng (2004), “*Chỉ thị 40/CT-TW ngày 15/6/2004 về việc xây dựng, nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo và cán bộ QLGD*” Đảng Quốc Bảo - Bùi Việt Phú. Một số góc nhìn về phát triển và quản lý giáo dục. NXB Giáo dục Việt Nam. Hà Nội2
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018). *Chương trình GD phổ thông 2`018*. Hà Nội
3. Chính phủ Việt Nam (2010), *Chiến lược Phát triển Giáo dục giai đoạn 2011- 2020 ban hành kèm theo Quyết định số 711/QĐ-TTg*. Hà Nội
4. Quốc hội nước CHXHCN Việt Nam, *Luật GD năm 2019*, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.